

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/2/2019
Identifikačné číslo spisu:	7219204628
Dátum vydania rozhodnutia:	16.08.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7219204628.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne L.. G. M., bývajúcej v M., C. Č.. X, t.č. G. O. Č.. X, M., H. L.. L. M., proti žalovanému L.. P. M., bývajúcemu v M., C. Č.. X, zastúpenému advokátskou kanceláriou JUDr. Juraj Ferenčík, PhD., so sídlom v Košiciach, Krivá č. 23, IČO: 51 034 336, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 25 C 19/2019, o vylúčenie sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na tomto súde pod sp. zn. 12 NcC 17/2019, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Andrej Šalata, JUDr. Slávka Zborovjanová, JUDr. Ján Slobodník nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 12 NcC 17/2019.

Sudkyňa Krajského súdu v Košiciach JUDr. Monika Géciová, PhD. je vylúčená z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 12 NcC 17/2019.

Odôvodnenie

1. Žalovaný v odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Košice I z 2. júla 2019 č.k. 25 C 19/2019-58 zároveň vzniesol námietku zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach, ktorý bude rozhodovať o jeho odvolaní a to na základe skutočností, ktoré boli a sú zrejmé a objektívne dané, tak pre matku maloletého, ako aj jej právnu zástupkyňu už v čase podania jej návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Zúčastnenou osobou - navrhovaným svedkom v konaní o rozvod manželstva účastníkov, ktoré nie je ukončené, je otec žalobkyne, dlhoročný sudca a niekoľko rokov funkcionár Krajského súdu v Košiciach L.. L. M., ktorý pôsobí na odvolacom súde dlhodobo ako sudca správneho kolégia, predseda správneho kolégia a teraz ako podpredseda a za tú dobu si vypestoval blízky kontakt so svojimi kolegami. Ako podpredseda súdu je fakticky v nadradenom postavení oproti ostatným sudcom na krajskom súde, preto nie je možné objektívne očakávať, že sudcovia tohto súdu budú rozhodovať objektívne a nezaujato.

2. Senát 5 Co Krajského súdu v Košiciach, ktorému vec bola pridelená podľa rozvrhu práce na rok 2019, pracuje v zložení: riadiaci predseda senátu JUDr. Andrej Šalata, členovia senátu JUDr. Ján Slobodník, JUDr. Slávka Zborovjanová, JUDr. Monika Géciová, PhD. JUDr. Monika Gécioná, PhD. sa

k vznesenej námietke zaujatosti vyjadrila tak, že žalovaný je jej bývalý kolega, s ktorým udržiava nad'alej priateľský vzťah a stretávajú sa na pracovisku a z tohto dôvodu sa cíti byť zaujatá. Ostatní členovia tohto senátu zhodne uviedli, že nemajú žiaden vzťah k sporu, k stranám sporu, ani ich zástupcom.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 54 ods. 2 C.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 49 ods. 1 C.s.p., v zmysle ktorého je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

4. Účelom § 49 ods. 1 C.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/).

5. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu buď na návrh strany sporu (§ 52 C.s.p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 50 C.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť; ale len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98 a II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 ods. 1 C.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania prideleného sporu možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

6. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

7. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

8. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Pri uplatnení teórie zdania však nemenej dôležité je, či charakter vzťahu sudcu k veci, k stranám alebo k ich zástupcom sám osebe je spôsobilý vzbudiť pochybnosti o tom, že sudca dotknutý niektorým takýmto vzťahom spor skutočne prejedná a rozhodne nestranne. Platí tu potom, že procesu

skúmania a aj prípadného preukazovania podlieha len existencia zákonom predpokladaného vzťahu sudcu a nie aj existencia jeho zaujatosti či nezaujatosti (ktorú ako vnútorný psychický pomer sudcu k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní by bolo preukazovať ťažké, ak nie i nemožné).

9. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávaniu sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút, či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Otázka nestrannosti sudcu teda nikdy nemôže byť postavená naisto; nie je možné vychádzať len zo subjektívnych pochybností osôb zúčastnených na spore, ale aj z právneho rozboru skutočností, ktoré k týmto pochybnostiam vedú (porovnaj napr. II. ÚS 105/01, Ústavný súd ČR: Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu. C. H. Beck, Praha 2002, sv. č. 23, nálež 98, str. 11).

10. Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré neboli v danom spore naplnené.

11. Treba však uviesť, že aj so zreteľom na uvedené ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. má sudca (v rámci prejednávania a rozhodovania konkrétneho sporu) zachovávať k veci, stranám a k ich zástupcom vždy vecný a profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od sporu, od strán a od všetkého, čo súvisí s prejednaním sporu v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti, integrity osobnosti sudcu na výkon súdnictva.

12. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

13. O kvalifikovaný pomer sudcu k stranám sporu (ich zástupcom) ide najmä vtedy, ak by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim. Pomer sudcu k sporu je daný aj vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia v ňom. Môže ísť o prípady, ak je sudca priamo zainteresovaný na výsledku sporu (napr. je stranou sporu), prípadne má na tomto výsledku nepriamy záujem (napr. ako intervenient). Za existenciu pomeru sudcu k sporu sa považuje aj tá skutočnosť, že sudca získal o spore informácie inak ako predpísaným procesným spôsobom, to znamená inak ako dokazovaním a vnímaním všetkého, čo vyšlo za konania najavo (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 85/2017).

14. Z doterajšej judikatúry možno vyvodíť, že do rámca skutočností spochybňujúcich nestrannosť sudcu z objektívneho hľadiska patria aj rôzne prípady inkompatibility, teda situácie, kedy sudca rozhodujúci o spore mal s ním dočinenia predtým, resp. v jeho skoršej fáze (avšak) v inom postavení, napríklad ako vyšetrovateľ, či prokurátor. Môže ísť o prípad, keď je sudca svedkom skutočností, ktorá

je predmetom dokazovania (Števček, M., Ficová, S. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 207.) alebo o prípad, keď sa sudca oboznámil s listinnými dôkazmi ešte predtým, ako vôbec začalo samotné konanie. Ďalej patria do tejto skupiny prípady, keď vo veci koná miestne alebo vecne nepríslušný súd, alebo sudca, ktorý podľa rozvrhu práce nie je zákonným sudcom.

15. Vychádzajúc z obsahu námietky zaujatosti uplatnenej žalovaným bola predmetom posúdenia otázka, či vzhľadom na to, že otec žalobkyne, ktorý dlhodobo vykonáva funkciu sudcu a t.č. podpredsedu Krajského súdu v Košiciach, ktorý má rozhodovať o jeho odvolaní v predmetnej veci (nariadenie neodkladného opatrenia), možno mať odôvodnené pochybnosti o nezaujatosti sudcov senátu, do ktorého vec napadla (§ 55 C.s.p.).

16. Z vyjadrení sudcov JUDr. Andreja Šalatu, JUDr. Jána Slebodníka, JUDr. Slávky Zborovjanovej je zrejmé, že ich vzťah k samotnému sporu a tiež k stranám sporu nie je žiadnym spôsobom ovplyvnený postavením otca žalobkyne, ktorý vykonáva funkciu podpredsedu Krajského súdu v Košiciach. V tejto súvislosti sa žiada uviesť, že vo všeobecnosti sú vzájomné vzťahy sudcov založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak rámec ich vzájomných vzťahov neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o ich nezaujatosti. Vzťahy medzi sudcami, ktoré však bežný pracovný a kolegiálny rámec neprekračujú [t. j. ak tieto vzťahy spočívajú iba na tom, že sa sudcovia navzájom poznajú, pretože na výkon funkcie sú zaradení na rovnaký (prípadne vyšší alebo nižší) súd, v tom istom oddelení alebo senáte], nemajú teda samé osebe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí v zmysle § 49 ods. 1 C.s.p.

17. Keďže z vyjadrení vyššie spomenutých sudcov Krajského súdu v Košiciach a ani z ďalšieho obsahu spisu neboli zistené žiadne skutočnosti významné z aspektu § 49 ods. 1 C.s.p., ktoré by spochybňovali ich nezaujatosť, Najvyšší súd Slovenskej republiky týchto sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí nevyľúčil.

18. To, čo nadriadený súd uviedol v bode 9. o neexistencii okolností objektívne vzbudzujúcich pochybnosti o tom, že tam uvedení sudcovia vec prejednávajú a rozhodnú objektívne, nezaujato a nestranne, nemožno konštatovať v prípade sudkyne Krajského súdu v Košiciach JUDr. Moniky Géciovej, PhD. Z vyjadrenia tejto sudkyne možno vyvodiť, že k žalovanému má bližší (priateľský) vzťah, ktorý prekračuje rámec rýdzo kolegiálneho vzťahu. So zreteľom na to nadriadený súd rozhodol, že táto sudkyňa je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.